

Els primers temps de la revolució russa

EL TEMPS

Fins a la revolució russa, la instauració d'un nou model social era una utopia.

Amb ella, malgrat que aviat s'esvaïren moltes esperances, hi hagué un contrapès real i una amenaça per al capitalisme.

Fins a la revolució russa, que portà a la instauració d'un nou ordre estatal i social amb l'establiment del règim soviètic, els revolucionaris de tot el món només podien pensar com havia de ser la societat futura en termes d'utopia.

Fins aleshores, el principal referent revolucionari mundial el constituïa la revolució francesa de 1789, que havia aconseguit l'enderrocament d'un règim despòtic però no havia portat a l'establiment de la justícia social. La revolució russa proporcionà un model de nova societat acceptat per molts dels qui pretenien subvertir el sistema capitalista. I, malgrat que ben aviat s'esvaïren les esperances de crear una comunitat mundial en el si de la qual el gènere humà hi quedés emancipat de totes les opressions de l'autoritat estatal, realment va constituir una amenaça i un contrapès al capitalisme.

Les causes de la revolució. Des de 1905 a Rússia hi havia un sistema constitucional, tot i que no era realment parlamentari. Ni els ministres eren responsables davant la Duma, ni les iniciatives legislatives les realitzava ningú més que el tsar. La naturalesa excloent de l'ordre polític deixava fora del sistema aquells grups socials més empobrits, inclosos els vinculats a les zones industrials que tenien una millor situació econòmica.

L'esclat de la Primera Guerra Mundial, l'any 1914, va ser l'espurna que portà a la fi del tsarisme.

Així doncs, l'esforç bèl·lic, els errors militars i la prolongació del conflicte alteraren la disciplina al front i també la vida a la rereguarda. El descontentament va ser generalitzat i, en un seguit de múltiples iniciatives locals, obrers, camperols i soldats de tot l'imperi feren sentir les seves demandes.

La presa del poder. La revolució de febrer de 1917 significà l'ensorrament de l'imperi rus. Les manifestacions i les vagues no foren sufocades aquesta vegada pels soldats, que s'amotinaren contra els seus superiors. Totes les forces revolucionàries s'agruparen en els soviets, consells on participaren socialistes revolucionaris, menxevics, bolxevics i anarquistes. Aleshores, la Duma, a Moscou, on hi havia els representants de la burgesia liberal, i el soviets de Petrograd (ara Sant Petersburg) establiren un govern provisional que va substituir el del tsar.

Això donà lloc a la instauració d'una república constitucional i parlamentària i a un nou govern dominat pels partits burgesos. L'executiu entrant, amb el suport dels soviets i de tots els partits polítics, acordà continuar la guerra per complir els compromisos exteriors de l'estat. Però el retorn de Vladímir Ilic Lenin del seu exili modificà bastant la situació.

Lenin s'adonà de l'existència d'una dualitat de poders: el burgès, representat pel govern provisional; i l'obrer, amb els seus soviets. En les seves "Tesis d'abril" plantejà com a objectius dels bolxevics l'establiment d'una revolució socialista basada en el refús a la guerra i en el repartiment de terres. L'objectiu no era ja la construcció d'un sistema parlamentari sinó crear una república dels soviets obrers i camperols.

La lluita entre els soviets i el govern provisional es va fer cada vegada més aferrissada i finalment els bolxevics propugnaren una insurrecció armada per tal de consolidar el govern d'aquesta institució revolucionària. La insurrecció es programà finalment el 25 d'octubre del calendari rus, coincidint amb la inauguració del Segon Congrés dels Soviets de tot Rússia. La presa del palau d'Hivern (a tocar del riu Neva, a Sant Petersburg), aleshores seu del govern provisional, s'inicià la nit del 24 d'octubre de 1917.

Aquest esdeveniment, que portà els soviets al poder polític, es va convertir en una de les icones més importants del segle passat. L'assalt del palau d'Hivern, que tan èpicament va ser recreat en *Octubre*, el film de Serguei Mikhàilovic Eisenstein, proporcionà als revolucionaris del món una imatge i un model de com havia de ser la presa del poder polític.

El Consell de Comissaris del Poble que va sorgir de tot aquest procés i on hi eren representats obrers i camperols, així com revolucionaris de signe divers, afrontà la fi de la guerra. El Consell va endegar la confiscació de les terres de la Corona, la noblesa i l'església per repartir-les entre els pagesos, va establir el control obrer de les empreses i la nacionalització de la banca. Finalment, reconegué als diversos pobles de l'imperi rus el seu dret a disposar de si mateixos.

Les guerres civils. Tot i que el nou soviètic es va retirar de la Primera Guerra Mundial, després de signar el tractat de Brest-Litovsk amb Alemanya el març de 1918, això no significà la fi dels conflictes bèl·lics a Rússia. La retirada de la guerra va ser l'excusa per a la intervenció de les potències estrangeres. Les tropes franceses, angleses, nord-americanes i japoneses entraren a Rússia pels quatre punts cardinals tot tractant de reobrir el front de l'Est, d'una gran importància estratègica en la seva lluita contra Alemanya.

L'organització militar soviètica de nova creació, l'exèrcit roig dissenyat per Lev Trotski, es va enfrontar a l'agressió estrangera, però també a l'anomenat *exèrcit blanc*, configurat a partir de partides de cosacs i d'antics militars tsaristes. En tot cas, en l'amalgama que es va anar configurant en contra del nou règim soviètic no tan sols hi participaren els nostàlgics del tsarisme i de la burgesia liberal que havia contribuït a la seva fi. A més hi passaren a formar part els socialistes revolucionaris que, malgrat aconseguir una majoria aclaparadora en l'assemblea constituent sorgida de les eleccions de novembre de 1917, havien estat desplaçats pels soviets controlats pels bolxevics.

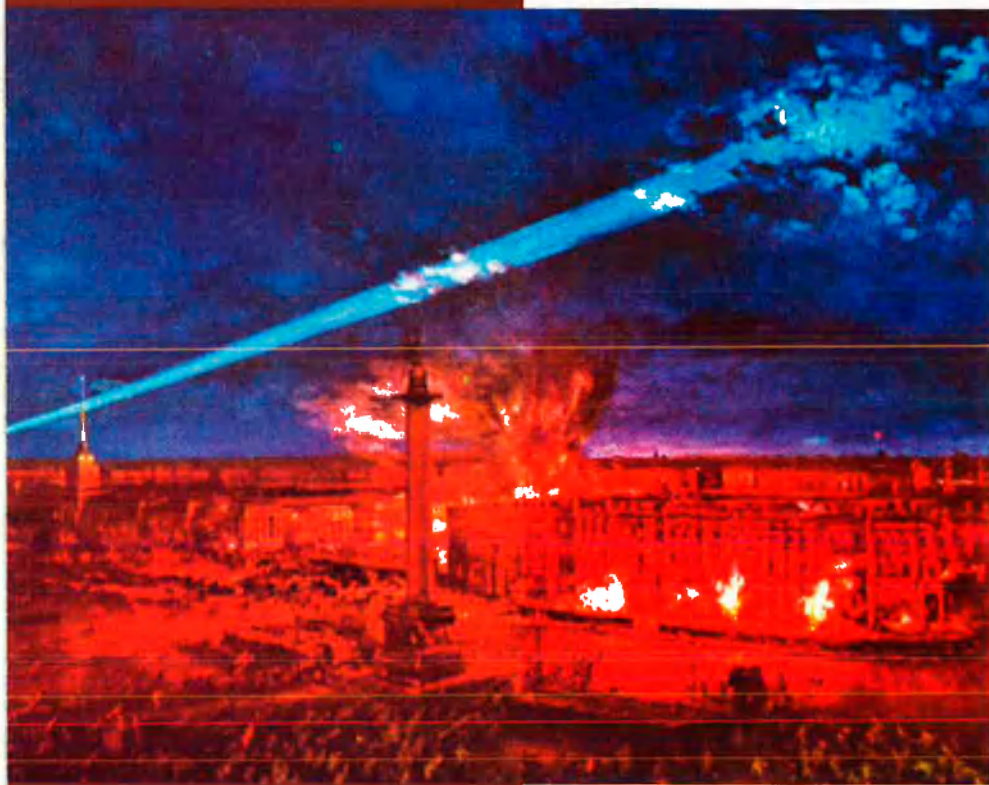
Guiats per la convicció d'estar en el bon camí i pel menyspreu als altres revolucionaris, els bolxevics iniciaren la construcció d'un nou tipus d'estat, el de la dictadura del proletariat. Expulsaren dels soviets els socialistes revolucionaris i als menxevics acusant-los de contrarevolucionaris i van obrir un període en què la violència es va intensificar no tan sols als camps de batalla sinó també en l'àmbit de la política civil. Com s'ha

El Consell de Comissaris del Poble, on hi havia obrers i camperols, així com revolucionaris de signe divers, afrontà la fi de la guerra.

El Consell endegà la confiscació de les terres de la Corona, la noblesa i l'església per repartir-les

entre els pagesos, establí el control obrer de les empreses i la nacionalització de la banca.

Finalment, reconegué als diversos pobles de l'imperi rus el seu dret a disposar de si mateixos

L'atac al palau d'Hivern de Petrograd (després Leningrad i ara Sant Petersburg) des del cuirassat Aurora, la matinada del 25 d'octubre de 1917, va iniciar la primera revolució socialista de la història. Els obrers, mariners i soldats, dirigits pels bolxevics, una vegada pres el palau, derrocaren el govern provisional burgès i instauraren el poder soviètic.

dit, els dirigents bolxevics varen creure que "valia més la pena matar més del compte que arriscar-se a ser derrocats".

Els bolxevics, anomenats comunistes des d'aleshores, anaren fent desaparèixer d'escena els qui s'oposaven als seus criteris malgrat ésser els seus companys de viatge des de l'inici de la revolució. En els mateixos soviets, sindicats i comitès de fàbrica, es reforçà el centralisme i en sortiren perdent els mètodes basats en l'elecció i la consulta. Ben aviat el partit comunista es convertí en la institució determinant de la vida política i cada cop més s'identificà estat i partit.

La intervenció estrangera es va acabar a la primavera de 1919, però els països occidentals continuaren donant suport als contrarevolucionaris russos amb subministraments, diners i armes davant el temor a l'extensió de la revolució en altres llocs d'Europa. En tot cas, la guerra civil encara es perllongà fins a la tardor de 1920, i no va ser fins aleshores que va començar a consolidar-se el nou règim socialista.

Fi de la guerra. Les nacionalitats i la Nova Política Econòmica. Un dels elements determinants en la resolució dels conflictes civils a favor dels co-

munistes va ser la política adoptada per aquests davant el problema de les nacionalitats. A diferència dels blancs, que no creien en res gaire diferent de l'antic imperi rus, la política comunista va respectar l'idioma i l'autonomia cultural de les diverses entitats nacionals d'aquest imperi. El 1918 establiren l'estructura federal de l'estat, que, tot i mantenir el predomini de la República Socialista Federal Soviètica de Rússia, va aconseguir aconseguir les aspiracions nacionals de molts d'aquests territoris. A més, amb el nou sistema establert es van aturar també els enfrontaments que molts d'aquests territoris mantenien entre si. La Constitució de 1923, que significà la creació de la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques (URSS), va consagrar aquesta estructura federal.

A partir de 1921 es va establir la NEP, la Nova Política Econòmica, que va significar el restabliment de la propietat privada camperola i l'establiment d'altres mesures de descentralització industrial. La NEP va significar la fi de les dures condicions que havien implicat el comunisme de guerra, especialment la requisita de productes agrícoles. Però el seu establiment va generar importants conflictes de poder entre els qui consideraven que allò era un pas endarrere en la construcció del socialisme i els qui, com Lenin, creien que malgrat tot era l'única sortida a la difícil situació econòmica del país.

La millora econòmica generada per aquesta nova política va ser evident, especialment pel que fa al creixement de la producció. No obstant això, sorgiren altres problemes, com ara el creixement dels preus industrials i l'enriquiment dels camperols rics, els kulaks.

La mort de Lenin, el 1924, donà pas a un període d'inestabilitat; la lluita per la successió en el càrrec es barrejà amb el debat respecte a com havia d'organitzar-se la política i l'economia a l'URSS. Finalment va ser Stalin qui va aconseguir fer-se amb el poder tot propugnant que el socialisme es podia construir en un sol país. La idea d'una revolució mundial que capgirés el sistema capitalista estava cada vegada més lluny.

Jordi Ibarz Gelabert